

Odgovori na napade na učiteljstvo in JUU

Na napade na učiteljstvo in JUU, ki so bili priobčeni v »Slovenec«, je poslala sekcija JUU za dravsko banovino v smislu tiskovnega zakona »Slovenec« popravke, ki jih priobčujemo spodaj.

„Učiteljski tovariš“, učiteljstvo in naše ljudstvo

Ni res: »Učiteljski tovariš«, glasilo tako zvanega »naprednega« učiteljstva z jako čudno in pestro zgodovino, že nekaj časa obupno zavija oči zaradi nekega dozdevnega preganjanja učiteljstva, ki ga faktično nikjer ni in živ krst o njem nič ne ve. Mnogo glasnejši so še gg. »napredni« učitelji na svojih zborovanjih, ki imajo napol uradni značaj, ker imajo namreč za tisti dan šole prosto. Tam — kakor smo poučeni — uganjajo prav hudo demagogijo in pridno hujskajo na vse strani.

Res pa je, da je »Učiteljski tovariš« glasilo JUU — sekcije Ljubljana, ki je docela nepolitična stanovska organizacija, v kateri so vključeni učitelji vseh političnih prepričanj; res je dalje tudi to, da na zborovanjih sreskih društev nihče ne uganja demagogije in nihče ne hujška.

Ni res, da: »Konstatiramo, da ta gospoda ni našla ne ene besede obsodbe ne v svojem naprednem glasilu in ne na svojih še naprednejših zborovanjih, ko so bili brez najmanjše krivde preganjeni daleč iz slovenske zemlje najzračnejši slovenski učitelji, kakor Grad, Erjavec, Peček i. dr.«

Res pa je, da se je organizacija zavzemala za popravilo premetitve Grada; res je, da je ščitila Erjavca, dokler je bil član; res je, da Kolkaj in Peček nista iskala zaščite pri organizaciji.

Ni res: »Ugotavljamo drugič, da ti gospodje niso niti mrdnili, ko je bilo kruto preganjanje nešteto drugih najboljših slovenskih učiteljev, kakor Grad starejši, Štrukelj, Lužnik, Jaklič, Kopriva, Lampe, Petelin, Prijatelj, Rot itd. in sta dve to je Hafnarjeva in Slapšakova položili celo svoje mlado življenje na oltar tiste JNS, katere najstrašnejši priganjaci so bili ravno nekateri učitelji.

Ugotavljamo tretjič, da je največ podlih denuncijacij proti najodličnejšim našim možem izšlo ravno iz učiteljskih vrst, a da vsa JUU z vsemi svojimi organizacijami, odseki, pravilniki, listi itd. ni storila ničesar, da bi te grdobe preprečila.

Res pa je, da je JUU v zaščito Grada st., Štruklja, Jakličeve, Lampetove, Petelina, Prijatelja, Rotta A. itd. uporabilo vsa sredstva; da je Štruklja obranilo dvakrat; da je bila Lampetova po zaslugi JUU reaktivirana in Hafnarjeva vrnjena v Šmartno; da Lužnik in Kopriva nista iskala zaščite pri JUU, Slapšakova pa sploh ni bila njena članica. Res je, da je JUU nastopala ne samo proti preganjanjem JNS temveč tudi vseh drugih.

Res je dalje, da je JUU vselej nastopala proti anonimnim ovadbam z vsemi sredstvi, da je celo izdala proti denuncijacijam spomencico javnosti in je za iste zagrozila z obtožbo pred sodiščem.

Ni res: »Obratno, ko je gospod Erjavec nastopil proti denuncijantstvu, je bil iz JUU izključen, a sedaj to izključitev opravičujejo z raznimi formalnostmi.«

Res pa je, da g. Erjavec ni bil izključen radi nastopa proti denuncijacijam, temveč iz razlogov, ki sta jih osvojili banovinska in glavna skupščina JUU, ker se je izognil sojenju razsodišča.

Ni res: »Ugotavljamo četrtič, da zgodovina slovenskega učiteljstva ne pozna bolj temne dobe, kakor je bila 1932 do 1934, ko je divjala po Sloveniji JNS, a da skoro ni bilo niti enega odbora te stranke, v kateri ne bi sedel tudi učitelj in da so učitelji predsedovali vsaj polovici volilnih komisij pri nepozabnih volitvah 1. 1933. in 1935.

Svetujemo »Uč. tovarišu«, JUU in njene mu predsedniku, da se nekoliko zamislijo v ta neizbrisna dejstva.

Res pa je, da gornje zadeve z JUU, njenim predsednikom in »Učiteljskim tovarišem« nimajo, v kolikor bi šlo za dejstva, nobene zveze in da navedeni niso na nje imeli ne neposredno, ne posredno nobenega vpliva.

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani
dne 8. januarja 1936.

Predsednik: Tajnik:
Ivan Dimnik. Metod Kumelj.

Z učiteljskega zborovanja v Ljutomeru

V smislu §§ 26. in 27. zakona o tisku prosimo, da natisnete z ozirom na članek v »Slovenec« z dne 28. XII. 1935. št. 298 a str. 3 v prvem in drugem stolpcu spodaj pod naslovom: »Z učiteljskega zborovanja v Ljutomeru« v zakonitem roku na istem mestu, z istimi črkami in pod istim naslovom sledeči

popravek:

Ni res: »Ko so leto za letom romale žrtve denuncijantstva v pregnanstvo, ni učiteljstvo našega okraja niti žugnilo, molče je vse divjanje odobraval, niti slavnja JUU, ki zbira prispevke po vsej banovini od učiteljstva, zato da imajo nekateri gospodje našega stanu priobčljive, se ni ganila, Molč in tiho odobravanje persekucij je bilo njegovo delo. Kajpada so se preganjanji učitelji obračali na slavno JUU za pomoč — s solzami v očeh, pa ne samo enkrat. Pa JUU molčala, kadar je šlo za učitelja krščanskega mišljenja in življenja,

a intervenirala za vsakega, ki jim je bil drag in ljub. — Sedaj pa pozivam JUU, da naredi po učiteljskih društvi red. Vsi smo enakopravni člani JUU in moramo zahtevati ravnopravnost za vse ali bomo pa šli. JUU ni hotela intervenirati takrat, ko so bili preganjeni naši, in protestiramo, da bi se vtikalo sedaj, ko se nameravajo popravljati storjene krivice.«

Res pa je: da JUU nikdar ni h krivicam molčalo in jih ni odobraval, marveč je nastopalo proti njim na sejah in skupščinah, v spomenicah, resolucijah in v tisku. Res je, da je JUU z vso odločnostjo ščitilo vsakega preganjanega člana, ki se je obrnil nanjo za zaščito. Res je, da so bili to povečini člani somišljeniki sedanjega režima in se imajo mnogi od njih zahvaliti edino — le JUU, da se jim je krivica popravila ali da premetitev sploh ni bila izvršena. Res je, da JUU ne more biti odgovorno za to, če se ji kljub vsem naporom ni posrečilo doseči popravila izvršene krivice v vsakem primeru. Res je, da so bili in so vsi člani JUU neglede na politično prepričanje v organizaciji ravnopravni, da delujejo vsa društva zgolj na stanovskem programu in zato ni treba delati pri njih nobenega reda. Res je, da vztraja JUU danes na isti stanovski liniji, na kateri je delalo do sedaj.

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani
dne 10. januarja 1936.

Predsednik: Tajnik:
Ivan Dimnik. Metod Kumelj.

Še: JUU in premetitve

Z ozirom na članek v »Slovenec« z dne 29. decembra 1935, št. 299 str. 5 v tretjem in četrtem stolpcu spodaj pod naslovom: »Še: JUU in premetitve«, prosimo, da natisnete v zakonitem roku in na istem mestu z istimi črkami in istim naslovom v zmislu §§ 26. in 27. zakona o tisku sledeči

popravek:

Ni res: »... na Vaš članek od 20. decembra t. l. pod naslovom »JUU in premetitve učiteljev« dam malo izjavo, odnosno svoje začudenje v par vprašanjih.

1. Vse kar omenjeni članek piše, čudno vpliva na človeka, ki je slučajno član precej velikega odnosno množičnega učiteljskega stanu, če samo malo pomisli na pol prošle čase. Pri tem mislim na vse one nesrečne persekucije učiteljstva, kjer se ni vprašalo niti za kake službene ocene, še manj za stvarno in praktično učiteljevo delo, niti za njegovo materialno stanje, niti za kako njegovo znanje, nego — bodimo odkriti, vprašalo se je edino za njegovo politično pripadnost, ali — celo na osebno prijateljstvo. Zaradi vsega tega ni preveč, če —

2. vprašamo JUU, kje je bil odbor tedaj, ko so se vse te persekucije vršile brez milosti, brez preiskav itd. — celo brez misli, da »se nekateri osebno poslužujejo in izrabljajo ugodno situacijo?«

3. Je-li JUU znano, kako so se učitelji premeščali tedaj, ko so bili na vladi ljudje, s katerimi so si tedaj mnogi učitelji stiskali roke z eno edino soglasno in pristrano željo, da »le dajmo jih — saj vemo — katere«.

Res pa je, da je JUU bilo znano, da so se učitelji partizansko premeščali. Res je, da je JUU ravno zaradi tega nastopalo z vsemi razpoložljivimi sredstvi proti temu načinu ne samo v javljenih mu konkretnih primerih, temveč zlasti tudi na splošno in v načelu. Protestiralo in opozarjalo je stalno od začetka persekucij dalje na škodljive posledice nedopustnega postopanja narodne poslance, senatorje, sreske načelstvo, bansko upravo, ministrstvo, JNS in druge prizadete organizacije ter posameznike na odločujočih mestih. Posebno je zahtevalo JUU od sreskih društev, da nastopajo proti vsakemu primeru ovajanja kolegov, ki ga ne more opravičiti noben razlog.

Ni res: »Da-li vsaj sedaj, ako ni preje, JUU obsoja slučaje, kakor se je zgodilo samo enemu, da drugih učiteljev ne omenjamo, da je moral učitelj tako rekoč »na poziv«, odnosno na zahtevo nekega, mirne duše rečeno, faliranega učiteljskega, zapustiti brez kake preiskave, kljub opetovani prošnji občine, naj se ta učitelj še naprej pustj na dotični šoli, moral šolo, ki je večrazredna, zapustiti in se »napotiti« na enorazredno? Pri tej priliki samo to omenjamo, da je v gornjem slučaju učitelj sodeloval pri vseh raznih društvih, da je prirejal razne roditeljske sestanke na šoli, da je imel cikel higijenskih predavanj itd., torej, res — delal v zmislu vseh predpisov. Zaradi tega pa ga je narod vzljubil, celo tako vzljubil, da je poslal na tedanji prosvetni ministra prošnjo, ki jo je od 306 davkoplačevalcev podpisalo 286. Pa — seveda ni bila ugodna situacija — in prošnja je ostala brezuspešna, vsaj — ministrstvo celo vedelo ni, da je isti učitelj premeščen, ker ga je sam tedanji ban — »predlagal ministrstvu prosvete za premetitve«, učitelja pa — predhodno napotil na službovanje na enorazredno šolo«. Tu je bil učitelj »predhodno napoten« samo skoro tri leta!

Ker pa je bil, po res lepih izrazih, »tako nesramen, da si je upal kritizirati JNS župana«, da slabo gospodari, da ima namenoma zaradi svoje gostilne in trgovine občinsko pisarno kar v svoji hiši, pa, da menda ni vse v redu, če je ves upravni odbor občine sestavljen od samih najbližjih sorodnikov in slično. No, tokrat na zahtevo tega župana, učitelj romaj — zopet malo dalje, da — ve, da se »mi ne damo«. Tokrat je seveda že romal ven iz Slovenije.

Potrebno je še to omeniti, da je bil »predhodno dodeljen« — na svoj strošek, drugič pa »premeščen« — da plačana pota nima.

Res pa je, da primer, ki se tu opisuje, JUU ni bil nikdar javljen in ga JUU ne pozna. Res je dalje, da je JUU v vseh drugih znanih ji sličnih primerih nastopalo z vsemi sredstvi in je med drugim objavilo leta 1932. in leta 1934. spomenici, iz katerih se vidi odločno obsojanje uvedene prakse in ki med drugim pravita:

»Povzročitev premetitev na podlagi privatnih pisem in informacij brez službenih ugotovitev očitkov proti prizadetim smatramo za nemoralno. Zato obžalujemo primere, ko učitelj nepričakovano izve za premetitev iz časopisov ter se ista naknadno podkreplja z argumentacijami iz privatnih virov brez uradnih ugotovitev in niti ne pod firmo pravih iniciatorjev, ker ti nimajo moralne sile, iznesti svoje pritožbe pred oblastjo s podpisom in polno odgovornostjo. Take pritožbe, v zvezi z zahtevo premetitve, smatramo za proste denunciacije itd.«

»Več učiteljev in učiteljic je bilo premeščenih med šolskim letom po službeni potrebi na podlagi vplivov lokalnih faktorjev in nekateri še celo po dvakrat v istem šolskem letu, predno so dobili povrnjene potne stroške za prvo premetitev. To se je izvršilo brez kakršnihkoli disciplinskih preiskav in objektivne ugotovitve položaja itd.«

»Za postopanje proti učiteljstvu so bile zlorabljene v poedinah primerih funkcije pri gasilnih društvih, občinske funkcije župana in je celo župan falsificiral izjavo učitelja in njegov podpis. Nadalje so bile proti učiteljstvu zlorabljene funkcije Jugoslovenske nacionalne stranke in so se izkoriščali v ta namen tudi njeni krajevni odbori. Mistificiran je bil od tajnika krajevnega odbora JNS banovinski sekretariat JNS z neresničnimi dopisi proti učitelju. Te dopise je pošiljal tajnik krajevnega odbora JNS.«

Ni res: »V čem vidi JUU sedaj, ko vsi učitelji, na več načinov preganjeni žele nazaj

v Slovenijo — kako nepravilnost? Mislimo namreč, da vložitev prošnje med šolskim letom ni pač tolik »prekršaj« — posebno še, če vemo, da so ti učitelji, čeprav že s praznimi žepi vseeno še pripravljeni, da si od ust pritrčajo še za tretje potovanje.«

Res pa je, da se JUU samo zavzema za popravilo prav vseh premetitev na način, ki ne ustvarja novih krivic. Res je, da so bili pozvani k vložitvi prošnje tudi učitelji, ki na premetitev ne reflektirajo in kjer ne gre za popravilo krivice; res je, da je nastopalo JUU vselej proti vlaganju prošnje za premetitev na poziv in oddajanju mest pod roko.

Ni res: »Končno naj JUU in vsa slovenska javnost ve, da so še učitelji, ki so tako požrtvovalni, da kljub težkemu položaju sami sprejemajo velika bremena selitve nase, da s tem ne obremenjujejo državne blagajne, ker so vedno pripravljeni z vsemi močmi delati za korist svojega naroda — med svojim narodom — zato se žele vrniti sami domov! Ni tu prav nič kriv g. v. ban. šol. nadzornik Štrukelj, ki z nami učitelji isto čuti, nego, krivi so temu oni, ki so nas profizakonito razmetali po vsej državi.

Bolje je torej, da se JUU v popravljanje krivic ne spuša, ker to je preveč glasno vpitje, da morda — krivice odobrava...«

Res pa je, da zahteva slovensko učiteljstvo po svoji organizaciji, da se premešča na svoje stroške le tedaj, kadar samo zaradi lastne potrebe prosi za premetitev in res je, da se slovensko učiteljstvo oslanja na zakon, ko se protivi temu, da bi moralo vlagati prošnje za premetitev na poziv ter se s tem odredi selitvenih stroškov, do katerih ima zakonito pravico za premetitve po potrebi službe.

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani
dne 10. januarja 1936.

Predsednik: Tajnik:
Ivan Dimnik. Metod Kumelj.

Zaščita članstva

Pod to rubriko bomo priobčevali pregled dela sekcije za zaščito članstva. Navedeni so le datumi in številke vlog poslanih na oblast, izvršnemu odboru, narodnim predstavnikom in predstavnikom oblasti. Ustnih intervencij ne navajamo.

1. Štrukelj Ivan, šol. upr. Vič. 5. IV. 1933. št. 1720. — 5. IV. 1933. št. 1720/1. — 5. IV. 1933. št. 1720/2. — 5. IV. 1933. št. 1720/3. — 5. IV. 1933. št. 1744. — 5. IV. 1933. št. 1744/1. — 5. IV. 1933. št. 1744/2. — 16. V. 1933. št. 2131. — 9. I. 1934. št. 1484. — 9. I. 1934. št. 1484/1. — 9. I. 1934. št. 1484/2. — 16. V. 1934. št. 1538.

2. Hladnik Leopold, šol. upr. Cerknica. 3. XI. 1933. št. 925. — 3. XI. 1933. št. 925/1. — 7. XII. 1933. št. 1234. — 7. XII. 1933. št. 1234/1. — 30. XII. 1933. št. 1426. — 9. I. 1934. št. 1489. — 9. I. 1934. št. 1488. — 9. I. 1934. št. 1488/1. — 28. VIII. 1934. št. 362. — 31. VIII. 1934. št. 362/1. — 31. X. 1934. št. 731. — 23. XI. 1934. št. 1013. — 19. XII. 1934. št. 1285. — 19. XII. 1934. št. 1285/1. — 19. XII. 1934. št. 1285/2. — 19. XII. 1934. št. 1285/3. — 19. XII. 1934. št. 1285/4. — 25. XII. 1934. št. 1215. — 30. III. 1935. št. 2052. — 1. IV. 1935. št. 2059.

Izjava ministra prosvete v prosvetnem svetu

V soboto 11. t. m. je začela januarska seja glavnega prosvetnega sveta. Tej seji je prisostvoval tudi minister prosvete g. Dobrivoj Stošovič. Minister je ob tej priliki poudaril važnost prosvetnega sveta, ki deluje že nekaj let. Omenil je tudi današnje razmere in prosvetne potrebe v naši državi in opozoril glavni prosvetni svet, da je potrebno, da reorganizira svoje delo tako, da se reši področnega in manjšažnega administrativnega dela ter posveti vso svojo sposobnost in izkušnje onim danes važnim šolskim in prosvetnim vprašanjem, ki zahtevajo nujno rešitev.

Pri vprašanju osnovnega šolstva se je dotaknil g. minister vzdrževanja narodnih šol, kot osnovnega materialnega problema tega šolstva. Poudaril je, da je v tem pogledu ukrejeno vse, da se postavi vzdrževanje osnovnih šol na drugo bazo, tu je le vprašanje kratkega časa, da se ta problem reši. Gospod minister pripominja, da je že imel priliko razgovarjati se glede personalnega vprašanja v teh šolah z zastopniki učiteljskega združenja. Opozarja na to, da naj bodo osnovnošolski učitelji pionirji prosvete, a naj se ne pustijo zavesti na stranpota, ki jih odvajajo od šole in dovajajo v prepis s posamezniki, ali pa z oblastmi, ker je to tudi v njihovem lastnem interesu ter v interesu naroda samega in prosvete, ki so se ji posvetili in kateri naj služijo, ker je ta služba častna in potrebna. Pripominja, da je v vprašanju pouka že narejen korak naprej z razpisom natečaja za učbenike nacionalne grupe predmetov.

Na področju srednjih šol je rekel g. minister, se opaža, da srednje šole niso enako porazdeljene. Sedaj je v ministrstvu prosvete približno 60 prošelj za otvoritev novih srednjih šol. Danes je nemogoče ustreči tem zahtevam, a vsekakor obstaja problem in misliti je treba na njegovo rešitev. Razen tega opažamo v naših srednjih šolah pojave, ki jih prej ni bilo. V kolikor jih moremo razumeti, je dolžnost nas vseh, a še posebej te prosvetne korporacije, da o tem problemu razpravljamo in mu dodamo svoja mišljenja in svoje predloge.

Poseben pojav je nenavadno velik porast dijakov v srednjih šolah, kar se opaža v zadnjem času. Priznat moramo, da se opaža kako znatno je število onih, ki dobijo diplomu srednje šole, vendarle nimajo zadostnih sposobnosti, da bi z uspehom dovršili visoke šole, na katere gredo skoro vsi oni, ki so dovršili

3. Grad Janko, šol. upr. Moste. 15. VI. 1934. št. 2894. — 15. VI. 1934. št. 2894/1. — 25. VI. 1934. št. 2072.

4. Prijatelj Josip, učitelj, Velike Lašče. 13. XI. 1933. št. 1002. — 15. XI. 1933. št. 1002/1. — 5. XII. 1933. št. 1223.

5. Jaklič Vida, učiteljica, Grosuplje. 3. X. 1931. št. 437. — 14. I. 1932. št. 437/1. — 14. I. 1932. št. 437/2. — 9. IV. 1932. št. 1883.

6. Lampe Pavla, učiteljica, Vič. 16. V. 1933. št. 2131. — 16. V. 1933. št. 925. — 2. VIII. 1934. št. 242. — 31. XII. 1934. št. 1379. — 15. II. 1935. št. 1573.

7. Porenta Antonija, učiteljica, Predoslje-Rab. 14. VI. 1933. št. 2375. — 19. VI. 1933. št. 2375/1. — 21. VI. 1933. št. 2512. — 21. VI. 1933. št. 2512/1.

8. Malešič Janko, šol. upr., Škocijan. 24. IX. 1934. št. 481. — 24. IX. 1934. št. 481/1. — 24. IX. 1934. št. 481/2. — 24. IX. 1934. št. 481/3. — 24. IX. 1934. št. 492. — 29. IX. 1934. št. 522. — 29. IX. 1934. št. 537. — 29. IX. 1934. št. 545. — 2. X. 1934. št. 568. — 22. I. 1935. št. 1104.

(Dalje prihodnjič.)

sred. šolo. Tudi tu bo treba dobiti zdravilo in prosvetni svet ima tu lepo in važno nalogo da se zanima za ta problem. Minister opozarja tudi še na to, da je treba pri razglabljanju o tem problemu misliti tudi na to, da se omogoči staršem, da bodo mogli pošiljati svoje otroke tudi v druge šole in ne samo v gimnazije. Te druge šole naj bodo take, da usposobijo našo mladino za druge prak, poklice, pa bo potem sam od sebe odpadel oni ogromni dotok dijakov v šole, ki pripravljajo svoje kandidate skoro izključno za drž. uradnike. Ne sme se pozabiti, da je že danes v ministrstvu prosvete ogromno število prošelj absolutnih kandidatov za učitelje osnovnih ali srednjih šol, ki čakajo na namestitev po nekaj let. Ni naša dolžnost samo v tem, da damo kandidatu diplomu, nego moramo računati tudi s tem — kot se to dela tudi v drugih državah — da tem ljudem omogočimo življenje.

Glede vprašanja pouka je poudaril g. minister, da je tudi ta stvar napredovala z razpisom natečaja za učbenike nacionalne grupe in mora miniti samo še nekaj časa, da se bo delo zadevajoče to vprašanje nadaljevalo.

Dasi ne spada problem visokih šol v delokrog glavnega prosvetnega sveta, je rekel g. minister, vendar se bo ta oddolžil prosveti in narodu, ako vzame te probleme osnovnih in srednjih šol v resen pretres in, imajoč v vidu naše današnje razmere in potrebe, poda svoje predloge. S tem bo vsekakor olajšal tudi rešitev problema visokih šol.

Ob zaključku svojega govora je opozoril g. minister še enkrat glavni prosvetni svet na vse probleme, ki čakajo danes v področju prosvete na svojo rešitev in poudaril potrebo, da jih vzame gl. prosv. svet v pretres, prouči in da svoje predloge za nacionalno reorganizacijo vseh šol, ki prihajajo v poštev, upošteva, joče vse nedostatke, kakor tudi nemile in nezdružne pojave opažene zadnja leta po šolah.

Predsednik glavnega prosvetnega sveta, rektor beogradske univerze g. dr. Čorović se je zahvalil g. ministru za obisk in za pobude, ki jih je dal prosvetnemu svetu, poudarjajoč posebno trenutke, ko zahteva g. minister od sveta, da daje iniciativo. Iznesel je tudi nekatere želje in potrebe, ki jih je g. minister osvojil.